

rijksuniversiteit
groningen

Lesson Study: Effectief en bruikbaar in het Nederlandse onderwijs?

NRO-project 405-15-726

Siebrich de Vries, Gerrit Roorda, Klaas van Veen
ORD, 28 juni 2017

Inhoud presentatie

1. Aanleiding
2. Wat is *Lesson Study*?
3. Hoe werkt *Lesson Study*? Theoretisch model
4. Onderzoeksvragen en onderzoekaankpak
5. Resultaten
6. Discussie

Aanleiding

- › *Lesson Study* is relatief nieuw in de Nederlandse context.
- › *Lesson Study* komt uit Japan, en verbreedt zich sinds ca. 2000 over de wereld.
- › Het heeft alle kenmerken van effectieve docentprofessionalisering.

Kenmerken effectieve docentprofessionalisering

- ingebed in eigen lespraktijk
- problemen rond vakinhoud, vakdidactiek, leerproces leerlingen
- actief en onderzoekend
- samen met collega's, ook samen bepalen (ruimte)
- voldoende duur, tijd en ruimte
- samenhang met schoolbeleid
- leiderschap
- creëren van plg / leercultuur

(Van Veen et al., 2010)

Centrale onderzoeksvraag:

Lesson Study:
Een effectieve en bruikbare
professionaliseringsbenadering
in de Nederlandse context?

Lesson Study

samenwerking
docenten
+ docenten &
leerlingen

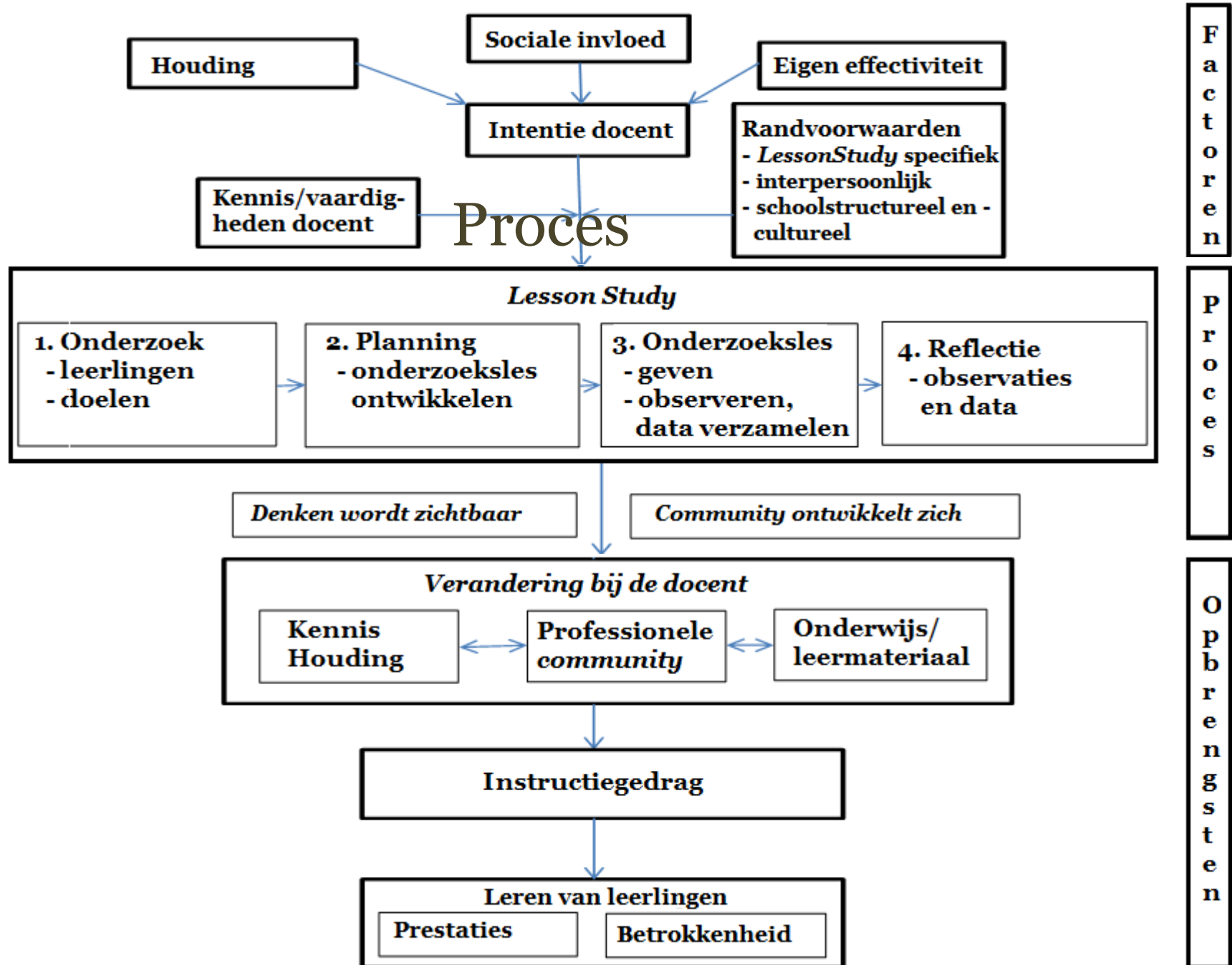
evaluatie =
cruciaal

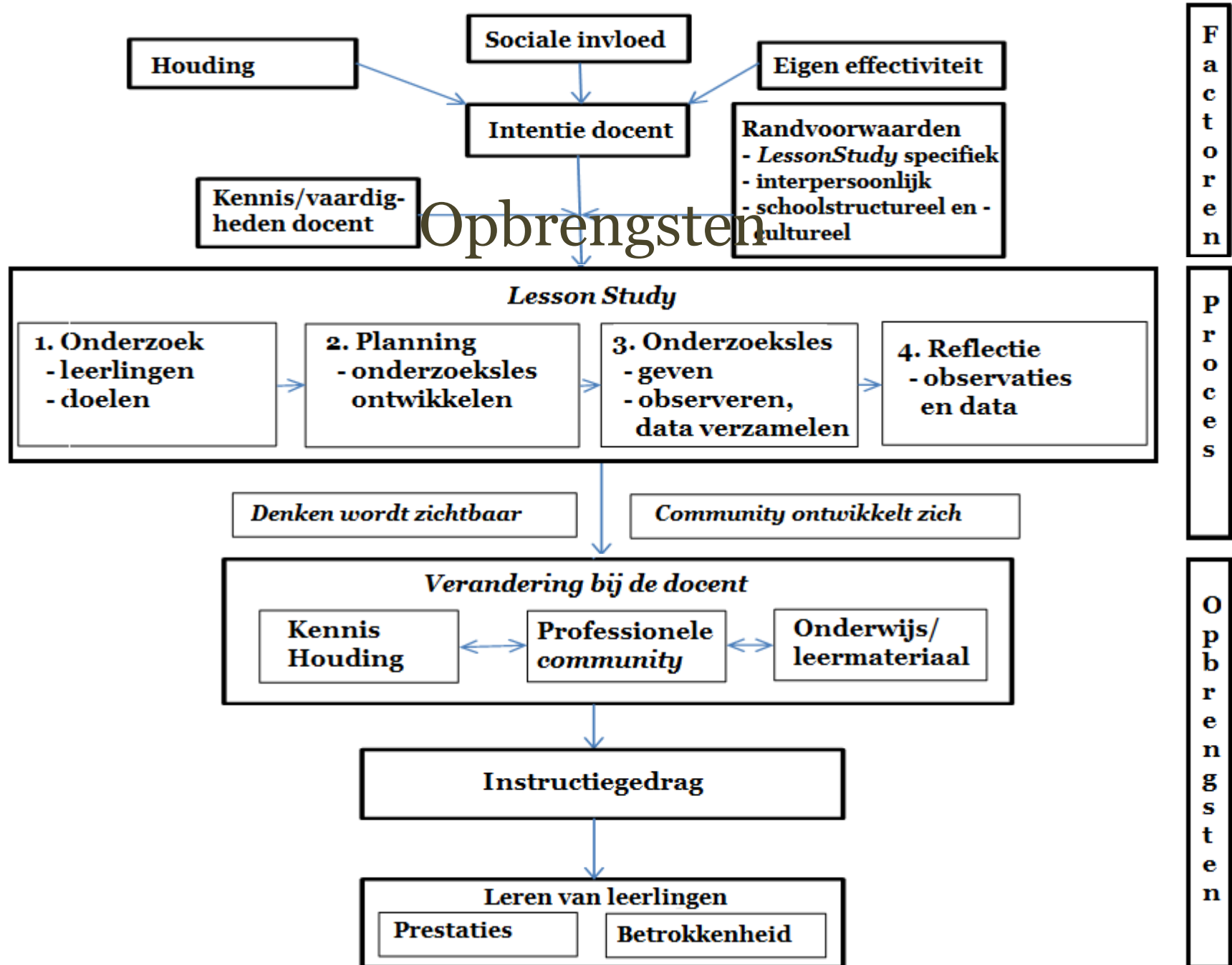
praktisch en
systematisch
proces

Hattie:
docenten als
evaluators van
impact .93

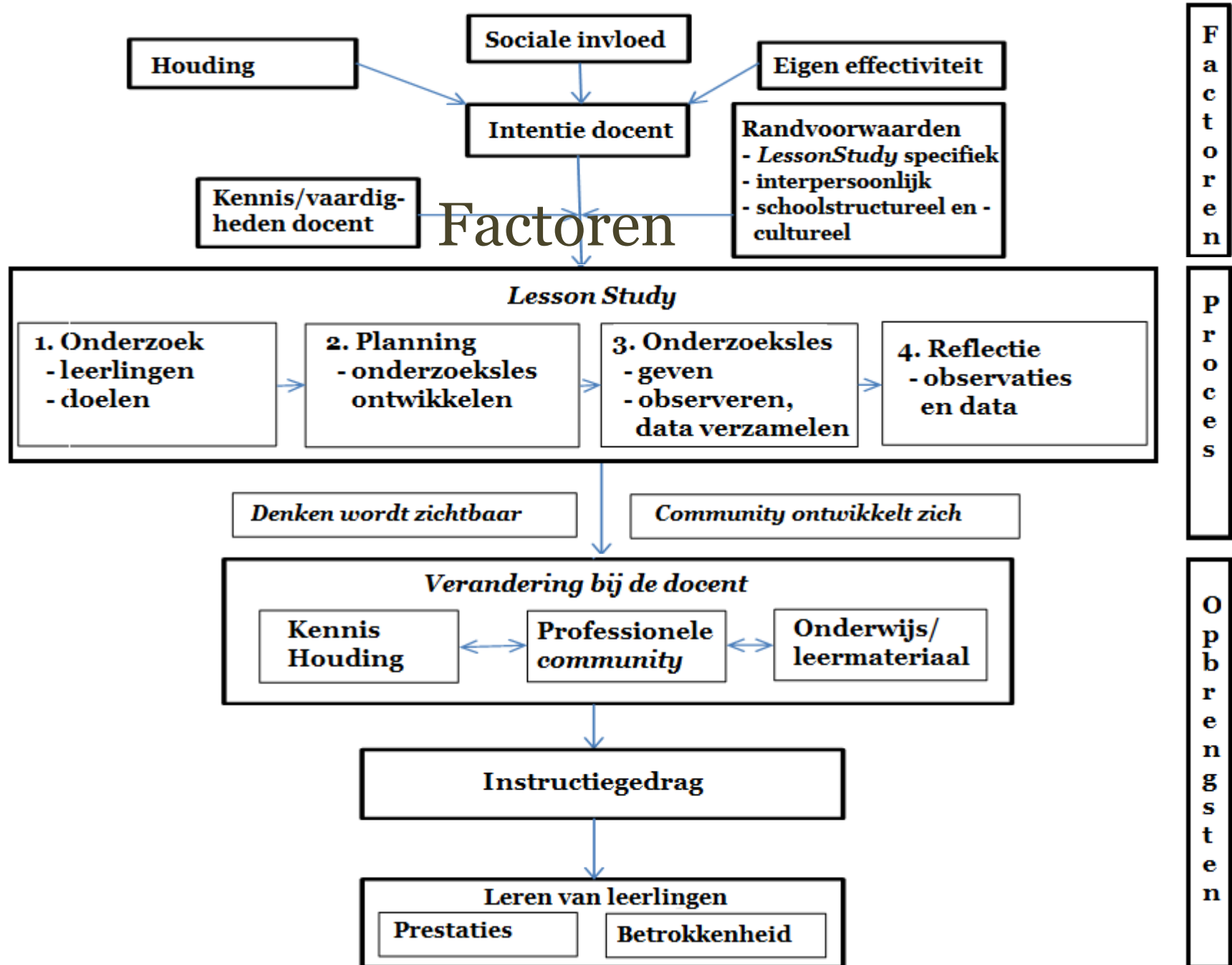
Focus op betrokkenheid en vooruitgang van alle leerlingen

Theoretisch model (De Vries et al., 2017), gebaseerd op Fishbein (2008) en Lewis et al. (2009)

Theoretisch model (De Vries et al., 2017), gebaseerd op Fishbein (2008) en Lewis et al. (2009)

Theoretisch model (De Vries et al., 2017), gebaseerd op Fishbein (2008) en Lewis et al. (2009)

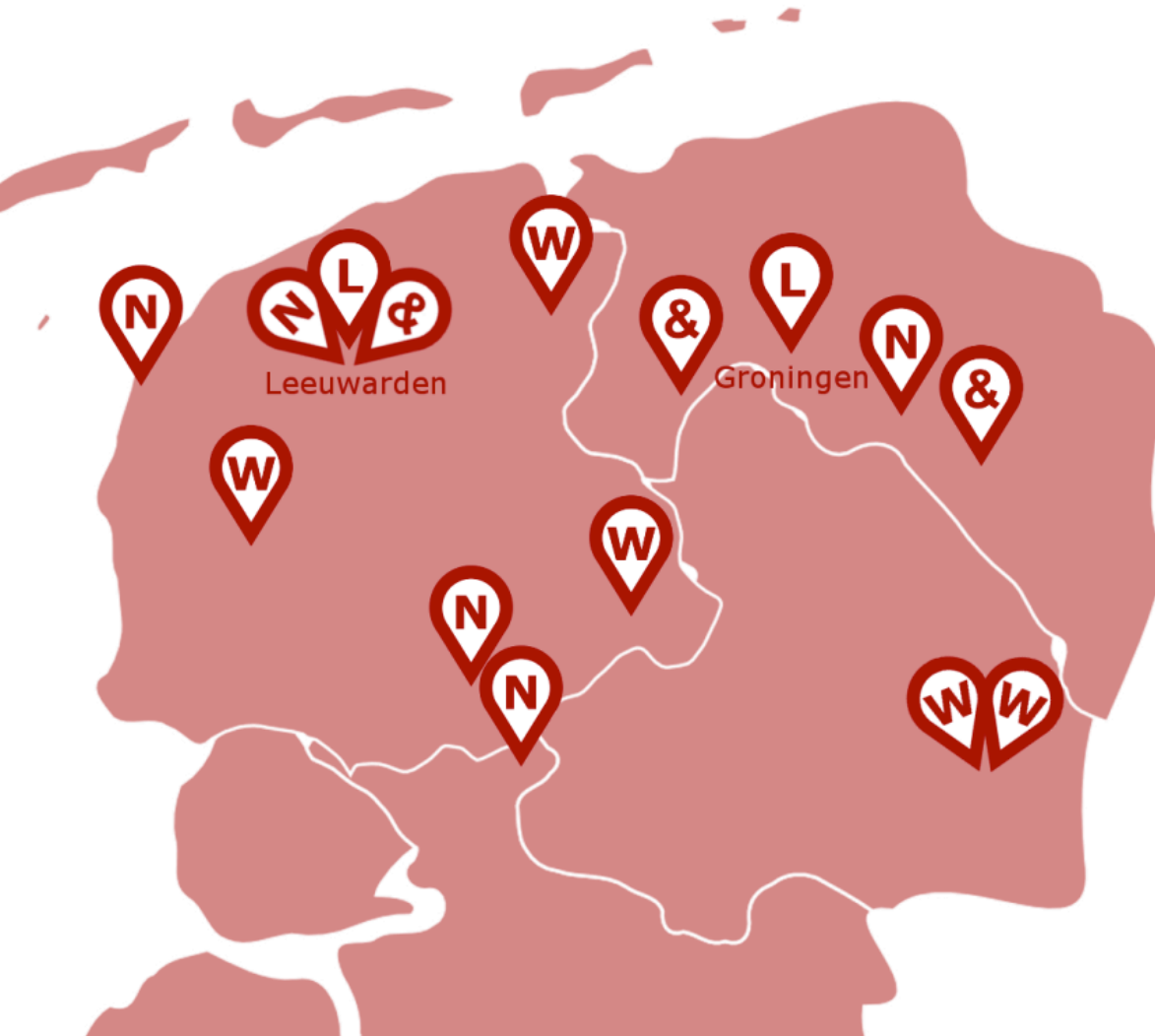
Drie onderzoeksvragen

1. Wat zijn de opbrengsten van *Lesson Study*?
2. Wat weten we over het *Lesson Study*-proces, waarin zit de potentie en waar de valkuilen?
3. Welke factoren zijn bevorderend of belemmerend voor *Lesson Study*?

Onderzoeksaanpak

- › internationale en nationale (onderzoeks)literatuur over *Lesson Study: Overzichtsstudie*
 - voortgebouwd op Xu en Pedder (2014)
 - 2013-juli 2016: van 266 peer-reviewed artikelen → 57 artikelen
 - Nederlandse publicaties: van 90 → 24 artikelen
- › circa 30 docenten Nederlands en wiskunde van 13 VO-scholen gedurende twee jaar gevolgd waarin ze vier *Lesson Study*-cycli hebben uitgevoerd: *Casus en portretten*
 - data verzameld met vragenlijsten, interviews, observaties

N Nederlands

W wiskunde

& beide vakken

L lerarenopleiding

Geografische spreiding over continenten	Noord-Amerika: 15 (USA, Canada) Azië: 14 (m.n. Maleisië, Filippijnen, Hong Kong, Japan, Singapore en China) Europa: 27 (m.n. UK, Ierland, Noorwegen, Spanje, Nederland) Afrika: 1 Australië: 1
Schoolsettings	Lerarenopleiding 18 Primair onderwijs: 19 Voortgezet onderwijs: 25 Hoger onderwijs: 1
Vakken	Wiskunde: 35 Science: 7 Engels: 7 Zaakvakken (ak, gs, ml): 5 Talen: 6
Theoretisch kader	Opbrengsten: 38 Proces: 20 Factoren: 18
Type onderzoek	Type 1: 23 Type 2: 30 Type 3: 4

Wat kan *Lesson Study* opleveren?

Overzichtsstudie:

- › allerlei kennis en inzichten op het gebied van vakinhoud, (vak)didactiek en pedagogiek
- › meer inzicht in het leren en denken van leerlingen
- › docenten ervaren ‘professionele *community*’, waardoor verbondenheid en solidariteit met collega’s wordt bevorderd
- › positieve effecten op het lesgeven en zelfs op leerlingen

Casus:

- › allerlei (vak)didactische kennis en inzichten
- › verbeterd begrip van het denken van leerlingen
- › ‘professionele *community*’
- › meer inzicht in onderwijs-/leermateriaal
- › vaak kleinere maar soms ook grote veranderingen in hun onderwijspraktijk

Wat weten we over het *Lesson Study*-proces?

Overzichtsstudie:

- › *Lesson Study* bevordert integratie theorie – praktijk
- › alle vier kenmerken van Lesson Study (Onderzoek, Lesplanontwikkeling, Onderzoeksles geven en observeren, en Reflectie) lijken tot leren te stimuleren

Casus:

- › alle vier kenmerken als leerzaam en uitvoerbaar
- › hoewel kenmerken Onderzoek en Lesplanontwikkeling meer moeite kosten

Welke factoren zijn bevorderend / belemmerend?

Overzichtsstudie:

- › docentniveau: de eigen motivatie van de docenten, docenten die het belang van deze benadering inzien.
- › niveau van het *Lesson Study*–proces: goede (vakdidactische) ondersteuning en goed materiaal.
- › interpersoonlijk niveau: een open gespreksklimaat in de teams.
- › schoolniveau: beschikbare tijd, en een schoolleiding die het zowel praktisch (bijvoorbeeld qua roostering) als inhoudelijk ondersteunt.

Casus:

bevorderend bleek

- › positieve houding van de docenten
- › goede begeleiding door de vakdidactici
- › goede samenwerking in het eigen team
- › tijd die voor de docenten was geregeld en op de vrijdagmiddag was ingeroosterd

belemmerend bleek voor sommige docenten:

- › samenstelling van het team
- › ontbreken van steun en belangstelling van de schoolleiding

Is *Lesson Study* een effectieve en bruikbare professionaliseringsbenadering voor de Nederlandse context?

- › *Lesson Study* is potentieel krachtige professionaliseringsbenadering
- › De effectiviteit en bruikbaarheid hangen echter in hoge mate af van de realisering van de kwaliteit van het proces en van de bevorderende factoren:

Bevorderende factoren bij Lesson Study

1. Docenten die er zelf de keuze voor maken, er gemotiveerd voor zijn en er het nut van inzien.
2. Een schoolleiding die het langdurig en inhoudelijk steunt, die er tijd voor organiseert en het weet te integreren als onderdeel van het werk van docenten.
3. Begeleiding zowel op proces als op (vak)didactische inhoud (inclusief het verschaffen van goed materiaal).
4. Aandacht voor de samenwerking tussen docenten in de teams (veilige leergemeenschap).

Te downloaden van:

[http://www.rug.nl/education/
lerarenopleiding/
professionalisering/
lesson-study](http://www.rug.nl/education/lerarenopleiding/professionalisering/lesson-study)

rijksuniversiteit
groningen

Bedankt voor uw aandacht

Contact

Siebrich de Vries
s.de.vries@rug.nl

Gerrit Roorda
g.roorda@rug.nl